

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag hoe Velsen haar financiële risico's opvangt zonder dat het beleid aangepast moet worden. Hiervoor is inzicht nodig in de omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om de risico's af te dekken (weerstandscapaciteit) en de relatie tussen deze twee: het weerstandsvermogen.

'Met ingang van deze begroting worden de aanwezige risico's per programma in deze paragraaf gepresenteerd. Het risico kan kwantificeerbaar of niet kwantificeerbaar zijn (in een getal worden uitgedrukt) en daarnaast incidenteel of structureel van aard zijn.

- I. Beoordeling weerstandsvermogen
- II. Aanwezige risico's
- III. Aanwezige weerstandscapaciteit
- IV. Financiële kengetallen

I. Beoordeling weerstandsvermogen

Doordat de risico's die gemeenten lopen verschillen, is het niet mogelijk een algemene norm te stellen voor een goede relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's (het benodigd weerstandsvermogen). Het is aan de gemeenten zelf een beleidslijn te formuleren over de weerstandscapaciteit die de organisatie noodzakelijk acht in relatie tot de risico's (Circulaire BBV).

Weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen dat uit de risico-inventarisatie voortvloeit, wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit en uitgedrukt in een ratio.

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / gekwantificeerde risico's

De ratio wordt beoordeeld door gebruik te maken van onderstaande waarderingstabel. Deze waardering is tot stand gekomen in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Oordeel

Het weerstandsvermogen wordt in een ratio weergegeven. De ratio wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het benodigd weerstandsvermogen.

Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen worden de risico's en weerstandscapaciteit geïnventariseerd. In de onderstaande paragrafen worden de afzonderlijke onderdelen toegelicht.

De componenten en het ratio van het weerstandsvermogen staan hieronder weergegeven.

(bedragen x € 1 mln)

Weerstandsvermogen	Jaarstukken	Begroot	Jaarstukken	Begroot
	2016	2018	2017	2019
Totaal weerstands capaciteit	27,3	19,9	16,6	16,6
Totaal risico's	9,4	11,1	8,7	7,6
Weerstandsvermogen	2,9	1,8	1,9	2,2

De ratio voor het weerstandsvermogen van Velsen voor het jaar 2019 is 2,2. Het weerstandsvermogen van de gemeente Velsen wordt gewaardeerd op 'uitstekend'. Dit is boven de norm die de raad voor het benodigde weerstandsvermogen heeft vastgesteld.

Ontwikkeling van het weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen is gestegen, van 1,9 bij de Jaarstukken 2017 naar 2,2 in deze begroting. Dit is het gevolg van een daling van de risico's, met name door een verlaging van het risico van de open einde regelingen (gelijk aan de Perspectiefnota 2018), en een verlaging van de borgstelling van Zeehaven (overeenkomstig het raadsbesluit).

Zoals gebruikelijk zijn bij het opstellen van de begroting de risico's en het weerstandsvermogen geactualiseerd. Dit heeft geleid tot bijstellingen, zowel positief als negatief. Deze mutaties worden in de volgende paragrafen toegelicht.

II. Aanwezige risico's

De ingeschatte risico's nemen in deze begroting af met € 1,1 mln naar € 7,6 mln, door met name een verlaging van het risico van de open einde regelingen (gelijk aan de Perspectiefnota 2018) en de daling van de borgstelling voor Zeehaven (overeenkomstig het raadsbesluit).

De omvang en samenstelling van de Algemene uitkering wordt bepaald door het rijk. Het risico is toegenomen, doordat de compensatie van het BTW Compensatiefonds nu apart berekend is met een hogere risico inschatting dan de rest van de Algemene uitkering.

(bedragen x € 1 mln)

Risico's per programma	Risico	I / S	Jaarstukken	Begroot	Jaarstukken	Begroot
			2016	2018	2017	2019
1. Ondernemend en duurzaam Velsen	Garanties en borgstellingen	I	2,9	2,8	2,8	2,3
	Brexit	I			n.k.	n.k.
2. Vitaal en sociaal Velsen	Open einde regelingen	S	1,8	3,0	2,2	1,2
	Nieuwe normbedragen onderwijshuisvesting	I				n.k.
	Continuïteit cliëntondersteuning	I				n.k.
	Garanties en borgstellingen	I	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Wonen en leven in Velsen	Dienstbetoon pontveren Noordzeekanaal	S	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Wintergladheidsbestrijding	S	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Projectrisico	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Garanties en borgstellingen	I	1,1	1,0	1,0	1,1
4. Burger en bestuur	Omgevingsvergunningen	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.

Risico's per programma	Risico	I / S	Jaarstukken 2016	Begroot 2018	Jaarstukken 2017	Begroot 2019
5. Organisatie en financiën	Algemene Uitkering	S	0,3	0,8	0,8	1,0
	Garanties en borgstellingen	S	0,6	0,6	0,4	0,5
	Stijgende marktrente	S	0,0	0,2	0,2	0,2
	Privacy wetgeving	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Invoering Vennootschapsbelasting	S	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Ontvlechting Uitgeest	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
	Grondexploitatie	S	2,4	2,4	1,2	1,2
	Overig	I	0,3	0,3	Vervallen	Vervallen
	Asbest	I	n.k.	n.k.	n.k.	n.k.
Totaal gekwantificeerde risico's			9,4	11,1	8,7	7,6

* n.k.: niet kwantificeerbaar

Programma Ondernemend en duurzaam Velsen

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Dit is het risico dat een partij waarvoor Velsen borg staat niet meer aan zijn/haar verplichtingen kan voldoen. Borgstellingen worden, op twee uitzonderingen (Wooncorporaties en HVC) na, in de berekening voor de omvang van het risico meegenomen voor 10% van het bedrag van de borgstelling.

Zeehaven NV

De gemeente staat borg voor een bedrag van € 8,4 mln (ultimo 2018) voor Zeehaven NV.

HVC

Velsen staat via het Afvalschap IJmond-Zaanstreek samen met 48 gemeenten en 5 waterschappen garant voor de leningen en verliezen van HVC. Deze garantie vloeit voort uit het aandeelhouderschap van de betreffende gemeenten in HVC. In eerste instantie staan de aandeelhouders gezamenlijk garant. Daarnaast zijn de aandeelhouders ook hoofdelijk aansprakelijk, d.w.z. ieder afzonderlijk. Aangezien gemeenten niet failliet kunnen gaan en altijd aan hun verplichtingen zullen voldoen, zal hoofdelijke aansprakelijkheid niet aan de orde zijn.

Omdat voor de garantstelling een provisie geldt van 1%, is besloten in dit specifieke geval bij het risicobedrag voor het weerstandsvermogen eveneens uit te gaan van 1% van de waarde van de volledige garantstelling, dit wijkt af van de standaard van 10 %. Het restantbedrag van de geldlening bedraagt € 147,9 mln (ultimo 2018).

Brexit

Velsen is een gemeente die met haar belangrijkste sectoren (staal, vis, cruise/ferry) een sterk economisch internationaal karakter heeft. In welke mate de Brexit in algemene zin gevolgen heeft, is moeilijk in te schatten. Het is onduidelijk onder welke voorwaarden en met welke principes van vrijhandelsverkeer de uittreding zal plaatsvinden. Dit zal in belangrijke mate de effecten voor Velsen bepalen.

Programma Vitaal en sociaal Velsen

Openeinde regelingen

De gemeente is op basis van diverse wet- en regelgeving verplicht om hulp of assistentie te verlenen. Dit worden ook wel de open einderegelingen genoemd. De middelen die voor deze regelingen beschikbaar zijn in de begroting kunnen niet toereikend zijn om de werkelijke aanvragen te dekken, indien de vraag onverwacht sterk stijgt. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het minimabeleid (waaronder de bijzondere bijstand), de gemeentelijke schuldhulpverlening, Wmo-maatwerkvoorzieningen (zoals hulp bij het huishouden en Begeleiding), bijstandsuitkeringen, de taken die zijn belegd bij IJmond Werkt! in het kader van de Participatiewet en de uitvoering van de Jeugdwet. Een actueel voorbeeld is de vaste eigen bijdrage voor Wmo. Vanaf 2019 wordt een landelijk vaste eigen bijdrage van € 17,50 gehanteerd. Het is niet in te schatten wat het effect is van de verwachte aanzuigende werking (meer aanvragen). Het rijk heeft de gemeenten hiervoor gecompenseerd (in de maartcirculaire) het is echter onduidelijk of dit toereikend is.

Verwacht wordt dat de kosten voor het Sociaal Domein, met name door de uitvoering van de Jeugdwet, zullen toenemen. Onder andere door de ontwikkelingen op het gebied van de zorgvraag en het hanteren van een normtarief.

Nieuwe normbedragen onderwijshuisvesting

Bij de berekening van het budget voor nieuwbouw en/of uitbreiding van schoolgebouwen hanteert Velsen de normbedragen die de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) adviseert. Recent concludeerde de VNG dat de bestaande indexeringssystematiek achterloopt op de werkelijke prijsontwikkeling in de afgelopen jaren. Daarom verhoogt de gemeente Velsen de normbedragen voor de nieuwbouw en uitbreiding van scholen eenmalig met 40%. Daarin zijn ook de effecten verwerkt van de nieuwe eisen in het bouwbesluit en nieuw beleid voor onder andere duurzaamheid. Het streven is om de nieuwe normbedragen eind 2018 te verwerken in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs en het Masterplan Onderwijshuisvesting.

Continuïteit cliëntondersteuning

MEE & de Wering biedt in Velsen (en 25 andere gemeenten in de provincie Noord-Holland) cliëntondersteuning aan mensen met een beperking. Daarnaast neemt MEE & de Wering deel aan de sociale wijkteams in Velsen. Wij zijn met MEE & de Wering in gesprek over hun financiële positie en de continuïteit van haar dienstverlening.

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Dit is het risico dat een partij waarvoor Velsen borg staat niet meer aan zijn/haar verplichtingen kan voldoen. De gemeente Velsen staat borg voor leningen van diverse sportverenigingen tot een bedrag van € 367.000 (per 31-12-2017). Deze tellen voor 10% mee in het risico.

Programma Wonen en leven in Velsen

Dienstbetoon Pontveren Noordzeekanaal

In de overeenkomst Dienstbetoon pontveren Noordzeekanaal staan afspraken met de gemeenten Velsen, Haarlemmerliede en Zaanstad over het voorzieningenniveau van het veervoer zoals dat door Amsterdam wordt aangeboden. Eind 2007 zijn de drie Noordzeekanaalveren overgedragen van Rijkswaterstaat aan de gemeente Amsterdam. Als onverhoopt blijkt dat de afkoopsom die Amsterdam voor de dienstbetoon pontveren heeft gekregen niet voldoende is, bestaat het risico dat de hoofdstad aan Velsen verzoekt om bij te dragen in de exploitatie. Velsen kan daarbij een voorbehoud maken dat terugvalt op de overeenkomst uit 1856, waarin het Rijk zich verplicht de veerverbinding in stand te houden.

Wintergladheidsbestrijding

In de huidige Dienstverleningsovereenkomst met HVC wordt de dienstverlening afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten door HVC. Dat betekent dat de gladheidsbestrijding een onderdeel vaste kosten kent (apparaatskosten) en variabele kosten (per uitruk). In de begroting zijn de kosten opgenomen van een gemiddelde winter, gebaseerd op het gemiddeld aantal uitrukken (20 stuks) van de afgelopen 8 jaren. In de praktijk zal een winter 'nooit' gemiddeld zijn en kunnen de variabele kosten afwijken.

Projectrisico

Bij complexe, grotere projecten is de kans aanwezig op overschrijding van het beschikbare budget, veroorzaakt door onvoorziene elementen zoals aanbestedingen, niet halen van een planning, etc. De organisatie probeert dit zo goed mogelijk op te vangen door ondermeer het instellen van een projectorganisatie, betrouwbare haalbaarheidsonderzoeken, een kwalitatieve input van adviseurs en een strakke directievoering tijdens de realisatie.

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Dit is het risico dat een partij waarvoor Velsen borg staat niet meer aan zijn/haar verplichtingen kan voldoen. Borgstellingen worden, op twee uitzonderingen (Wooncorporaties en HVC) na, in de berekening voor de omvang van het risico meegenomen voor 10% van het bedrag van de borgstelling.

Woningcorporaties

Indien een woningcorporatie niet zelfstandig aan haar rente- en aflossingsverplichtingen van leningen kan voldoen, worden de tekorten in eerste instantie gedragen door de buffers van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de overige corporaties. Mochten deze reserves niet toereikend zijn dan staan alle gemeenten en het Rijk garant voor deze tekorten door renteloze leningen te verstrekken aan het Waarborgfonds. Het Rijk staat garant voor 50% en de gemeenten ook. De gemeenten waar de corporaties zijn gevestigd die schade lijden, worden voor 25% van dit deel aangesproken, de overige gemeenten voor het restant (25%).

De gemeente staat voor niet meer garant dan het WSW aan leningen toestaat aan de woningcorporaties. Jaarlijks stelt het WSW per woningcorporatie het borgingsplafond vast. Voor 2019 is het voor de corporaties in Velsen bepaald op € 333 mln. Omdat het onduidelijk is in welke mate de woningbouwcorporaties in Velsen en in de rest van Nederland gebruik zullen maken van het borgingsplafond wordt voor de berekening van het risico uitgegaan van 50% van de boekwaarde van de lopende leningen van de woningbouwcorporaties in Velsen. Het risico van het niet voldoen van de verplichtingen wordt geschat op 1%.

Wonen

In het kader van langer zelfstandig wonen staat de gemeente garant voor een lening van een serviceflat. Deze telt voor 10% mee in het risico.

Programma Burger en bestuur

Omgevingsvergunningen

De verwachting is dat het aantal omgevingsvergunningaanvragen nog steeds zal toenemen. Dit betreft met name kleinschalige particuliere bouwprojecten. Daar staat tegenover dat de opbrengsten van kleinschalige projecten lager zijn.

Programma Organisatie en financiën

Algemene uitkering

Bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn een aantal onzekerheden te benoemen die hieronder kort worden toegelicht.

Algemeen

De ontwikkelingen rond de algemene uitkering zijn moeilijk te voorspellen. Bij elke nieuw verschenen circulaire blijken inzichten gewijzigd. Dit houdt in dat de hoogte van de algemene uitkering van circulaire op circulaire sterk kan afwijken. Dit geeft veel onzekerheid in het meerjarenperspectief.

Verdeelmodellen Sociaal Domein

In 2015 zijn de objectieve verdeelmodellen voor de integratieuitkering Sociaal domein in werking getreden. Op dit moment loopt een onderzoek naar de juistheid van de modellen voor jeugd en WMO en BUIG (uitkering van het Rijk voor de vergoeding van betaalde bijstandsuitkeringen).

Daarnaast blijven de ontwikkelingen van de algemene uitkering voor het sociale domein (nog steeds) onzeker vanwege veranderende inzichten over de aantallen, op basis waarvan de modellen de uitkering wordt berekend, en de uit te voeren taken.

BTW compensatiefonds

Een deel van het gemeentefonds is afgescheiden om gemeenten te compenseren voor de betaalde BTW. Uit dit BTW Compensatiefonds worden op basis van declaraties de werkelijke uitgaven BTW vergoed. Aan het fonds is een plafond gekoppeld.

Als het fonds niet volledig wordt aangesproken vloeien de middelen (overschot in het fonds) terug naar het gemeentefonds en worden verdeeld onder de gemeenten en provincies. Dit verwachte overschot maakte, tot de meicirculaire 2018, structureel onderdeel uit van het gemeentefonds en was zodoende opgenomen in de begroting.

Vanaf nu wordt de ruimte onder het plafond pas in de septembercirculaire van het lopend jaar in het gemeentefonds begroot. De structurele doorwerking wordt daarbij niet meer meegenomen. De precieze informatie over de ontwikkelingen BCF ontbreekt daardoor, om toch een realistische begroting op te stellen is een inschatting gemaakt van dit verwachte bedrag.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd bij de berekening van het te verwachten voordeel dat uit het BCF wordt verwacht.

- Realistisch begroten;
- het geschatte verbruik van het fonds groeit mee met de omvang van het fonds;
- de actuele omvang van het BCF;
- de prognose is gebaseerd op prognoses van afgelopen jaren (ervaring uit het verleden meenemen);
- de berekening wordt jaarlijks geactualiseerd met recente informatie uit de circulaires;
- Het verbruik van het fonds is ingeschat op 92,5%,

Deze prognose is nu als algemene uitkering opgenomen in de begroting 2019.

Dit bedrag is onzeker vanwege twee factoren.

- De ontwikkelingen van de hoogte van de btw declaraties van alle gemeenten en
- de ontwikkelingen van de omvang en drempel in het BCF zijn moeilijk te voorspellen.

Op de lange termijn bestaat het risico dat het totaalbedrag aan btw declaraties het plafond overschrijdt. Dit houdt in dat via een korting op de algemene uitkering de btw kosten niet meer volledig aan de gemeenten worden vergoed.

In het collegebericht van week 26 Effect van de meicirculaire 2018 is over dit onderwerp een toelichting opgenomen.

Garanties / Borgstellingen / Achtervang borgstellingen

Hypotheken

De gemeente staat op basis van een oude regeling borg bij diverse banken voor hypothecaire leningen voor een bedrag van € 5,3 mln (per 31-12-2017).

Stijgende marktrente

Als de rente op de geld- en kapitaalmarkt zich ongunstig ontwikkelt ten opzichte van de percentages die in de begroting zijn opgenomen, moeten we rekening houden met extra rentelasten (zie ook de Paragraaf financiering). De ontwikkeling van de rente is moeilijk in te schatten. In 2017 was de rente historisch laag en is in 2018 een fractie gestegen. De kans dat dit risico zich voordoet is geschat op 50%.

Privacywetgeving

In de Wet Bescherming Persoonsgegevens is de verplichting tot het melden van zogenaamde datalekken opgenomen. Van een datalek is sprake wanneer er onbedoeld toegang is tot persoonsgegevens bij een organisatie of dat deze onbedoeld vrijkomen of worden vernietigd of gewijzigd. Een datalek moet worden gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Tevens kan het zijn dat het datalek moet worden gemeld aan de betrokken personen.

De Autoriteit Persoonsgegevens kan (hoge) boetes opleggen in het geval een organisatie een datalek niet meldt. Een dergelijke boete kan eveneens opgelegd worden als de Autoriteit Persoonsgegevens vaststelt dat de organisatie nalatig is geweest in het beveiligen van de persoonsgegevens en dat daardoor het lek is ontstaan. In 2018 wordt de boetebevoegdheid van de Autoriteit Persoonsgegevens sterk uitgebreid door het van kracht worden van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Dit is een Europese verordening met directe werking. De Wet Bescherming Persoonsgegevens wordt dan buiten werking gesteld maar de meldplicht is ook onderdeel van de nieuwe verordening.

Invoering vennootschapsbelasting (Vpb)-plicht voor gemeenten

Met ingang van 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting (Vpb) ook voor overheidsbedrijven van toepassing. Voor de overheids(bedrijven) is de fiscale terminologie van toepassing en wordt gesproken over het ondernemingsbegrip en fiscale winst. Deze fiscale terminologie en definities wijken af van de BBV-regelgeving op basis waarvan de gemeente de begroting en jaarrekening opstelt. De vraag die centraal staat is welke (clustering van) activiteiten fiscaal gezien als "onderneming" worden aangemerkt. Daar waar activiteiten Vpb-plichtig zijn en sprake is van fiscale winst leidt dit tot een financieel effect.

Om te bepalen of en in welke mate deze wetgeving voor de gemeente Velsen leidt tot een extra financiële last moeten alle activiteiten van de gemeente worden getoetst aan het ondernemingsbegrip en moet een fiscaal dossier worden opgebouwd. Een eerste inventarisatie van de Vpb-plichtige activiteiten is gemaakt en kent een aantal onderwerpen met een mogelijk fiscaal risico, zoals het "grondbedrijf". Deze analyse is door een fiscalist op hoofdlijnen getoetst, daaruit blijkt dat de gemeente Vpb-plichtige activiteiten heeft. De financiële omvang van deze activiteiten is echter niet materieel. De resultaten van de toets worden verder uitgewerkt en afgestemd met de Belastingdienst. Voor het indienen van de aangifte over 2016 is van de belastingdienst uitstel gekregen tot 1 oktober 2018.

Naast het financiële risico van het kostenverhogende effect van de Vpb brengt deze wet een administratieve operatie met zich mee die de nodige voorbereiding vergt. Risico's hierbij zijn enerzijds de zorg dat de financiële administratie blijft voldoen aan de vereisten van het BBV en anderzijds dat de benodigde informatie voor de Vpb ontsloten kan worden.

Ontvlechting Uitgeest

Door Velsen zijn jarenlang diverse werkzaamheden uitgevoerd voor de gemeente Uitgeest. Het gaat hier om het heffen, innen en kwijtschelden van belastingen, bijhouden van basisregistraties zoals de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de basisregistratie Waarde Onroerende Zaken (WOZ), werkzaamheden ten behoeve van de decentralisaties (Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo en Jeugd) en beheer van de ICT-infrastructuur. De hiermee gemoeide kosten, zoals inzet van personeel en automatiseringskosten, werden jaarlijks in rekening gebracht bij Uitgeest. Vanaf 2018 worden deze werkzaamheden niet langer door Velsen uitgevoerd. Er is een overzicht gemaakt van de financiële en personele gevolgen. Deze worden meegenomen bij het opstellen van de begroting 2019 en verder. Met Uitgeest wordt nog overleg gevoerd over de afwikkeling van de frictiekosten die door het besluit van Uitgeest ontstaan zijn. Het hier beschreven risico gaat niet over de mogelijke risico's bij het terugtreden van Uitgeest uit gemeenschappelijke regelingen in de regio.

Grondexploitaties

Het risico voor de grondexploitaties wordt jaarlijks berekend in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) ten tijde van het opstellen van de jaarstukken. Het risico is opgebouwd uit diverse projectrisico's, vandaar de gedetailleerde kans en het gedetailleerde totaal risicobedrag. De risico's inzake de grondexploitatie zijn in totaal te kwantificeren op € 1,2 mln, zoals toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Dit bedrag is in zijn geheel afgedekt door de Algemene reserve grondbedrijf.

Asbest

Ondanks meerdere onderzoeken en inventarisaties blijft er een reële kans dat asbest wordt aangetroffen in gebouwen of in de openbare ruimte. In de begroting is geen rekening gehouden met de kosten van een eventuele sanering. Bij de sloop van de het voormalige schoolpand aan de Pieter Vermeulenstraat en de Kruisberg gymzaal aan de Wouwenkoplaan worden de kosten van de asbestsanering opgenomen in de sloop van het object. Op dit moment is er binnen het gemeentelijke gebouwenbestand nog één object waar het wenselijk is dat het nog aanwezige asbesthoudende materiaal wordt gesaneerd. Financiering van de sloop vindt plaats vanuit het grondbeleid.

III. Aanwezige weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit van Velsen is opgebouwd uit de volgende elementen met bij genoemde bedragen:

(bedragen x € 1 mln)

Weerstandscapaciteit	Jaarstukken	Begroot	Jaarstukken	Begroot
	2016	2018	2017	2019
Algemene reserve	16,9	16,9	8,3	8,3
Algemene reserve grondbedrijf	2,9	2,9	1,2	1,2
* Resultaatbestemming jaarstukken 2017 t.g.v. Algemene Reserve	-	-	-	1,9
* Onttrekking Begrotingsresultaat 2017/2018	-	-1	-	-
Oormerken A8/A9	-2,1	-2,1	-2,1	-2,1
Oormerken Visie op Velsen (besluit Perspectiefnota)		-7,5		
Onttrekking Algemene Reserve t.b.v. Stadsschouwburg			-1,5	-1,5
Onttrekking 1e burap 2018				-2,4
Onttrekking kleuren van de Begroting 2019				Volgt later
Onbenutte belastingcapaciteit	4,4	5,8	5,8	6,4
Post onvoorzien	0,8	0,8	0,8	0,8
Stille reserve	4,4	4,1	4,2	4,1
Beschikbare weerstandscapaciteit	27,3	19,9	16,6	16,6
Ratio weerstandsvermogen	2,9	1,8	1,9	2,2

De aanwezige weerstandscapaciteit is met € 16,6 mln gelijk gebleven aan het weerstandsvermogen van de Jaarstukken 2017. De mutaties binnen het weerstandsvermogen heffen elkaar op, de toevoeging van het Jaarrekeningresultaat 2017 (€ 1,9 mln) en de onbenutte belastingcapaciteit is toegenomen met € 0,6 mln. Daartegenover staat het negatieve resultaat van de 1e Bestuursrapportage 2018 (€ 2,4 mln).

IV. Financiële kengetallen

Het opnemen van kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie en vergelijkbaarheid. Hiermee wordt beoogd de raad in staat te stellen meer inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad bij de beoordeling van de financiële positie kan betrekken. De kengetallen leveren daarmee ook een bijdrage aan hun kaderstellende en controlerende rol. Het is voorgeschreven dat de begroting de volgende kengetallen bevat:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit; woonlasten meerpersoonshuishoudens.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

De kengetallen geven samen met de beoordeling van het weerstandsvermogen aan in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Velsen kent een **positief** financieel

meerjarenperspectief. Hieronder volgt een overzicht met de ontwikkeling van de kengetallen met een doorkijk naar 2022.

Omschrijving	Verloop kengetallen					
	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1A Netto schuldquote	97,15	112,77	106,62	109,14	109,24	109,27
1B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	92,99	110,31	104,65	107,46	107,88	108,28
2. Solvabiliteitsratio	22,34	17,35	16,54	15,78	15,42	14,60
3. Kengetal grondexploitatie	4,73	2,71	3,06	2,33	1,55	0,78
4. Structurele exploitatieruimte	1,78	0,65	1,68	1,15	1,39	0,59
5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden	104,70	105,27	107,92	n.b.	n.b.	n.b.

Waardering van de kengetallen

Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. Wel heeft de Provincie Noord-Holland de kengetallen in drie categorieën ingedeeld, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol. Onderstaand is aangegeven in welke categorie van de Provincie Noord-Holland de kengetallen van Velsen zich bevinden. Overigens zegt één afzonderlijk kengetal niet alles. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien en ook over meerdere jaren.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C	
1. Netto schuldquote	A. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
	B. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%	
3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%	
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0	< 0%	
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%	

* De scores voor de begroting 2019 van Velsen zijn weergegeven in de grijze vakjes.

Uit de combinatie van kengetallen komt naar voren, dat de financiële positie van Velsen niet onder druk staat.

1A Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuld geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Vaste schulden	165.636	175.868	177.281	180.039	180.227	179.183
B	Netto vlottende schulden	23.056	21.556	23.549	23.905	23.004	23.486
C	Overlopende passiva	10.452	20.121	17.209	15.927	17.752	16.963
E	Uitzettingen < 1 jaar	26.611	21.556	23.549	23.905	23.004	23.486
F	Liquide middelen	890	909	889	896	898	894
G	Overlopende activa	4.847	9.000	8.737	7.528	8.422	8.229
H	Totale baten, exclusief mutaties reserves	171.696	165.009	173.394	171.841	172.709	171.152
Netto schuldquote (A+B+C-E-F-G)/H x 100%		97,15	112,77	106,62	109,14	109,24	109,27

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn.

Het meerjarenperspectief van de netto schuldquote laat voor de komende jaren een lichte stijging zien. Het afnemen van de baten, exclusief mutaties reserves, heeft invloed op dit kengetal. De netto schuldquote beweegt zich binnen de marges van categorie B.

1B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt ook de netto schuldquote ook weergegeven, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Vaste schulden	165.636	175.868	177.281	180.039	180.227	179.183
B	Netto vlottende schulden	23.056	21.556	23.549	23.905	23.004	23.486
C	Overlopende passiva	10.452	20.121	17.209	15.927	17.752	16.963
D	Financiële activa, cf art 36 BBV lid b, c, d, e en f	7140	4064	3409	2877	2344	1705
E	Uitzettingen < 1 jaar	26.611	21.556	23.549	23.905	23.004	23.486
F	Liquide middelen	890	909	889	896	898	894
G	Overlopende activa	4.847	9.000	8.737	7.528	8.422	8.229
H	Totale baten, exclusief mutaties reserves	171.696	165.009	173.394	171.841	172.709	171.152
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		92,99	110,31	104,65	107,46	107,88	108,28

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen blijft zich bewegen binnen de marges van categorie B.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te groter de weerbaarheid van de gemeente.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Eigen vermogen	58.784	44.874	42.949	41.064	39.985	37.052
B	Balanstotaal	263.090	258.634	259.686	260.154	259.314	253.724
Solvabiliteit A/B x 100%		22,34	17,35	16,54	15,78	15,42	14,60

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het verwachte begrotingsresultaat. De bestemmingsreserves worden de komende jaren veelal benut om de doelstellingen te realiseren voor met name het Sociaal Domein en de Visie op Velsen. Het eigen vermogen daalt daardoor. Per saldo neemt daardoor de solvabiliteit af.

3. Grondexploitatie

Grondexploitatie kunnen een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Bouwgronden in exploitatie	8.119	4.466	5.302	3.999	2.674	1.328
B	Totale baten, exclusief mutaties reserves	171.696	165.009	173.394	171.841	172.709	171.152
Grondexploitatie A/B x 100%		4,73	2,71	3,06	2,33	1,55	0,78

Bij de beoordeling van een lening die is aangegaan om een grondexploitatie te realiseren is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt opgeleverd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan de lening worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of de grondexploitaties kunnen bijdragen aan de verlaging van de schuld.

Velsen heeft wat betreft het kengetal voor de grondexploitatie een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Het vooruitzicht voor de Begroting 2019 en verder is dat deze positieve ontwikkeling zich verder doorzet en het kengetal. Het risico is klein en gaat richting nihil, het kengetal blijft daarmee ruim in categorie A.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar het structurele evenwicht en de robuustheid van de begroting. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is beter in staat om in de toekomst tegenvallers op te vangen.

Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de eigen belastinginkomsten. Structurele lasten zijn bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Reserve mutaties zijn vrijwel allemaal incidenteel, met uitzondering van de onttrekking aan de reserve Kapitaallasten.

(Bedragen x €1.000)

	Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Totale structurele lasten	175.729	165.118	173.274	171.075	171.517	171.335
B	Totale structurele baten	178.449	165.816	174.221	172.653	173.506	171.933
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	432	428	423	408	393	379
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	773	807	827	812	797	782
E	Totale baten, exclusief mutaties reserves	171.696	165.009	173.394	171.841	172.709	171.152
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%	1,78	0,65	0,78	1,15	1,39	0,59

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten meer dan toereikend zijn om de structurele lasten te dekken en er ruimte is om tegenvallers op te vangen. Voor Velsen in het meerjarenperspectief positief en blijft daarbij in categorie A.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht in welke mate het voordoen van een financiële tegenvaller kan opgevangen door de belastingen te verhogen. Dit betreft de mate waarin de tarieven niet kostendekkend zijn en/of de maximale ruimte waarmee de OZB kan worden verhoogd. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig, door de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. Het Coelo publiceert deze lasten jaarlijks.

De lokale woonlasten van een gezin bestaan uit: de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

	Omschrijving	Rekening 2014	Rekening 2015	Rekening 2016	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	244	254	257	258	261	269
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	175	149	155	165	175	173
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	344	375	365	334	323	354
D	Eventuele heffingskorting	-	-	-	-	-	-
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	764	777	777	757	759	796
F*	Woonlasten landelijke gemiddelde voor een gezin	698	709	723	723	721	738
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde 2017 E/F x 100%	110	110	107	105	105	108

*Gezien het feit dat de woonlasten landelijke gemiddelde voor een gezin nog niet bekend zijn voor 2019 is uitgegaan van 2,3% inflatie t.o.v. voorgaand jaar.

Velsen heeft de afgelopen jaren een positieve ontwikkeling doorgemaakt op het gebied van de woonlasten. Velsen bevindt zich in categorie C voor de Begroting 2019. Daarbij is een aandachtspunt dat de landelijke gemiddelde woonlasten voor 2019 niet zijn vastgesteld.